

International Science Group

ISG-KONF.COM

VI International Scientific and Practical Conference «Paradigm shift in academic research: modern tools and methodologies»

October 13–16, 2026
Stockholm, Sweden

ISBN - 979-8-90600-142-9
DOI – 10.46299/ISG.2026.2.6

PARADIGM SHIFT IN ACADEMIC RESEARCH: MODERN TOOLS AND METHODOLOGIES

Proceedings of the VI International Scientific and Practical Conference

Stockholm, Sweden
October 13–16, 2026

UDC 01.1

The VI International scientific and practical conference “Paradigm shift in academic research: modern tools and methodologies” (October 13–16, 2026) Stockholm, Sweden. International Science Group. 2026. 201 p.

ISBN – 979-8-90600-142-9
DOI – 10.46299/ISG.2026.2.6

EDITORIAL BOARD

Pluzhnik Elena	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
Liudmyla Polyvana	Department of accounting, Audit and Taxation, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine
Mushenyk Iryna	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
Prudka Liudmyla	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
Marchenko Dmytro	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
Harchenko Roman	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
Belei Svitlana	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
Lidiya Parashchuk	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
Levon Mariia	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
Hubal Halyna Mykolaivna	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

16.	Біда О.А., Бевзюк М.С., Білан В.А., Повлін І.Е. МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	85
17.	Добрянський Д.В., Дудка П.Ф., Тарченко Н.В., Тарченко І.П. ЕМПАТІЯ ЯК РУШІЙНА СИЛА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	89
18.	Жеба Є.О. ЕВОЛЮЦІЯ ЗМІСТУ Й СТРУКТУРИ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	93
19.	Томаз І.А., Федотова О.М. ELECTRONIC ASSESSMENT AND PROMPT COMMUNICATION AS MEANS OF SUPPORTING STUDENT LEARNING	96
20.	Хомик Т.В., Селюк М.М. АНТИЦИПАЦІЯ ЯК ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПИСЕМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 4 КЛАСУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ	104
21.	Штангрет Г.З., Мосій І.М. ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТАМ ІТ-СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ	108
	FOOD TECHNOLOGIES	
22.	Подворчан Д.Є., Гавриш Т.В., Боровікова Н.О. МІКРОБІОЛОГІЧНІ РИЗИКИ ТА БІОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ У ВИРОБНИЦТВІ КОМБІКОРМІВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОНТРОЛЮ	111
	HISTORY AND ARCHEOLOGY	
23.	Gayibkhanova Z.V., Mursalli F.M. TECHNOLOGY FOR THE INTEGRATIVE LEARNING OF HISTORICAL KNOWLEDGE IN HIGHER EDUCATION	115
24.	Черняк С.Г. ДІЯЛЬНІСТЬ ГУБЕРНСЬКИХ УЧЕНИХ АРХІВНИХ КОМІСІЙ В УКРАЇНІ	123

АНТИЦИПАЦІЯ ЯК ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПИСЕМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 4 КЛАСУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Хомик Тетяна Василівна
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри логопедії,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Селюк Марія Максимівна
здобувачка другого (магістерського) рівня освіти
спеціальності А6 Спеціальна освіта,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Антиципація важливий механізм писемної діяльності, що забезпечує випереджальне прогнозування наступних елементів мовленнєвої дії. А саме: здатність передбачати ймовірний майбутній стан ситуації на основі попереднього досвіду та використовувати цей прогноз для регуляції поточної діяльності. Навичка антиципації формується у процесі систематичного навчання і дає змогу суб'єктові не лише реагувати на вже наявну інформацію, а й випереджально будувати програму наступних дій [1; 2].

У психолінгвістичному аспекті (В. Тарасун, Є. Соботович та ін.) прогнозування відбувається на різних рівнях: від передбачення звуків, складів і частин слова до прогнозування цілих слів, синтаксичних конструкцій і змістового продовження висловлювання. Отже, під час реалізації письма антиципація охоплює фонемно-графемний, лексичний, граматичний, текстовий і моторний рівні. Сформованість даної навички на всіх означених рівнях дозволяє дитині передбачати наступний звук і графему, добирати ймовірне слово, прогнозувати граматичну форму та логічно планувати подальший зміст тексту [2; 3].

Важливим є розмежування антиципації як природного психічного процесу та як сформованої навички. Як процес вона пов'язана із загальною здатністю мозку до випереджального опрацювання інформації. Як навичка у письмовій продукції антиципація є результатом цілеспрямованого навчання, у ході якого прогностичні операції поступово автоматизуються. Саме тому, за дослідженнями Л. Засєкіної, С. Засєкіна, Є. Соботович та ін., навичка антиципації під час письма визначається як автоматизований психічний механізм, який забезпечує прогнозування наступних елементів письмового тексту (його графічних елементів та знаків) на основі мовних закономірностей, контексту та мовленнєвого досвіду [1; 2].

Для учнів 4 класу опанування навичкою антиципації має особливе значення, оскільки вік 9-10 років є періодом активного розвитку психічних функцій,

пов’язаних із плануванням і прогнозуванням. Як зазначають A. Baddeley, A. Diamond та ін., у цей час удосконалюються робоча пам’ять, довільна увага, когнітивна гнучкість і гальмівний контроль. Робоча пам’ять дозволяє одночасно утримувати вже написаний матеріал і задум наступної частини висловлювання; когнітивна гнучкість забезпечує переключення між різними рівнями письма; гальмівний контроль допомагає відкидати неправильні прогнози [4; 5].

Антиципація під час письма має також моторний компонент. Моторна антиципація полягає у випереджальній підготовці наступного графо-моторного руху ще під час виконання поточного. Дослідження S. Kandel та C. Perret засвідчили, що у дітей 8-10 років характеристики написання поточної літери змінюються залежно від того, яка буква має бути написана далі. Приблизно до 9 років характер реалізації моторної антиципації наближається до дорослого рівня, що підтверджує значущість цього вікового періоду для становлення механізмів письма [6].

Водночас, у дітей із мовленнєвими труднощами антиципаторна навичка може формуватися нерівномірно (Е. Данілавчітютє, В. Тарасун, Є. Соботович, Н. Чередніченко та ін.). Якщо недостатньо сформованим є фонематичний компонент мовлення, труднощі можуть виникати під час прогнозування звукової послідовності слова. За недостатності лексико-семантичних зв’язків ускладнюється вибір наступної мовної одиниці; за труднощів засвоєння граматичних закономірностей – прогнозування морфологічних форм і синтаксичної структури; за порушень зв’язного мовлення – прогнозування змістового розвитку висловлювання [2]. На фонемно-графемному рівні це може виявлятися у пропусках, перестановках, замінах або повтореннях букв. Однак такі помилки не слід автоматично розглядати лише як прояв порушення антиципації, оскільки вони можуть бути зумовлені взаємодією фонематичних, пам’яттєвих і регуляторних чинників. На лексичному та граматичному рівнях недостатня автоматизація прогнозування може проявлятися у тривалому пошуку потрібного слова, повтореннях, аграматизмах, порушеннях узгодження й керування. У такому разі письмо потребує більшого обсягу свідомого контролю та когнітивних ресурсів [2; 3].

На текстовому рівні антиципація забезпечує прогнозування подальшого змісту, підтримання теми та реалізацію загального задуму. За недостатньої сформованості цього механізму письмове висловлювання може ставати фрагментарним, а наступні речення – слабко пов’язаними з попередніми. Важливу роль тут відіграють внутрішнє мовлення, робоча пам’ять, довільна увага та самоконтроль, які забезпечують попереднє програмування висловлювання, утримання необхідної інформації та коригування результату письма [2; 4; 5].

Отже, антиципацію у писемному мовленні учнів 4 класу із мовленнєвими труднощами доцільно розглядати як комплексний багаторівневий механізм випереджального опрацювання інформації, що узгоджує поточну й наступну мовленнєву, когнітивну та моторну дію. Її сформованість залежить від стану фонематичних, лексичних, граматичних, когнітивних, моторних і регуляторних

компонентів. Теоретичний аналіз засвідчує, що розвиток навички антиципації під час письма має спиратися на формування тих мовленнєвих і психофізіологічних передумов, які забезпечують точність, своєчасність та автоматизованість прогнозування [2; 3; 6].

Суттєвим чинником є також автоматизація нижчих рівнів письма. Якщо графомоторні й орфографічні операції виконуються з меншим залученням свідомого контролю, когнітивні ресурси можуть спрямовуватися на планування змісту та організацію тексту. За мовленнєвих труднощів недостатня автоматизованість окремих компонентів, навпаки, збільшує навантаження на робочу пам'ять і увагу та може ускладнювати одночасне прогнозування, контроль і реалізацію письмової дії. У роботі це положення розглядається як один із механізмів взаємозв'язку мовленнєвих труднощів і недостатньої сформованості антиципаторних операцій [4; 5].

Важливе значення має накопичений письмовий і мовленнєвий досвід. Він забезпечує формування орфографічних та мовних репрезентацій, на які дитина спирається під час прогнозування наступного елемента. У дослідженнях, наведених у теоретичному розділі, показано, що діти приблизно 9-10 років уже використовують фонологічні та лексичні знання для формування очікувань щодо письмової форми слова, а подальший досвід уточнює ці очікування. Якщо відповідні репрезентації є нестійкими або недостатньо сформованими, прогнозування стає менш точним і більше залежить від свідомого контролю [7].

Окремої уваги потребує серійна та часова організація письма. Письмова діяльність передбачає послідовний перехід від одного графічного елемента до іншого, від букви до слова, від слова до речення і тексту. Тому антиципація включає не лише вибір майбутнього елемента, а й визначення його місця у правильній часовій та структурній послідовності. За недостатності вербально-послідовної обробки дитині складніше одночасно утримувати вже реалізований елемент, прогнозувати наступний і забезпечувати правильний порядок їх розгортання. Це підтверджує комплексний характер антиципаторних труднощів у писемному мовленні [8].

Список літератури

1. Засєкіна Л. В., Засєкін С. В. Психолінгвістична діагностика. Луцьк : РВВ «Вежа» ВДУ, 2008. 188 с.

2. Соботович Є. Ф. Мовленнєвий недорозвиток у дітей та шляхи його корекції. Київ : Науковий світ, 2003. 204 с.

3. Тарасун В. В. Логодидактика : навч. посіб. Київ : Актуальна освіта, 2004. 348 с.

4. Baddeley A. The episodic buffer: a new component of working memory? T*rends in Cognitive Sciences*. 2000. Vol. 4. Is. 11. P. 417–423.

5. Diamond A. Executive functions. *Annual Review of Psychology*. 2013. Vol. 64. P. 135–168.

6. Kandel S., Perret C. How does the interaction between spelling and motor processes build up during writing acquisition? *Cognition*. 2015. Vol. 136. P. 325–336.

7. Wegener S., Wang H.-C., Nation K., Castles A. Tracking the evolution of orthographic expectancies over building visual experience. Journal of Experimental Child Psychology. 2020. Vol. 199.

8. Vandewalle E., Boets B., Ghesquière P., Zink I. Development of phonological processing skills in children with specific language impairment (SLI) with and without literacy delay: A 3-year longitudinal study. *Research in Developmental Disabilities*. 2012. Vol. 33. Is. 4. P. 1012–1023.